

Kodeks etyki IFLA dla bibliotekarzy i innych osób zatrudnionych w sektorze informacyjnym

Wersja skrócona

Preambuła

Ten kodeks etyczny zawiera szereg etycznych zaleceń, które powinny służyć pojedynczym bibliotekarzom i pozostałym osobom zatrudnionym w sektorze informacyjnym w celu orientacji i powinien też służyć innym związkom bibliotekarskim i związkom zrzeszającym pracowników informacji przy opracowaniu i przeróbce własnego kodeksu.

Celem kodeksu etycznego jest:

- wspieranie dyskusji z zasadami według których bibliotekarze i inne osoby zatrudnione w sektorze informacyjnym mogą opracowywać wytyczne, które mogą służyć do rozwiązywania etycznych dylematów,
- wzmocnianie samoświadomości zawodowej,
- ogólnie rzecz biorąc poprawa zawodowej samoświadomości wobec użytkowników i społeczeństwa w sposób transparentny.

Kodeks nie powinien zastępować już istniejących kodeksów lub zwalniać związki bibliotekarskie z obowiązku rozwijania własnego kodeksu bazującego na gruntownym sprawdzeniu oraz szerokiej zespołowej dyskusji. Nie oczekuje się, że poprawiony kodeks będzie przejmowany we wszystkich szczegółach.

Dalsze przesłania kodeksu etycznego opierają się na przedstawionych w preambule zasadach z celem przedstawienia ich fachowemu personelowi. IFLA jest świadoma, że zasady te przedstawiają niezbywalny rdzeń każdej bibliotekarskiej etyki zawodowej, że wiele ze szczegółów w zależności od danego społeczeństwa, od wspólnotowych zwyczajów, od społeczeństwa wirtualnego, może się zmieniać. Warunkiem rozwoju etyk zawodowych, będącym ważnym zadaniem związków bibliotekarskich, jest krytyczna dyskusja nad kwestiami etycznymi ze strony wszystkich sił fachowych. W tym celu IFLA zaleca ten kodeks wszystkim swoim członkom – towarzystwom i placówkom, jak też osobom zatrudnionym w sektorze informacyjnym.

W razie potrzeby IFLA ów kodeks zmieni.

1. Dostęp do informacji

Zasadniczym zadaniem bibliotekarzy i innych osób zatrudnionych w sektorze informacyjnym jest zagwarantowanie wszystkim dostępu do informacji w celu ich rozwoju osobistego, wykształcenia, wzbogacenia kulturalnego, kształtowania czasu wolnego, działalności

gospodarczej, dla ich świadomego uczestnictwa w procesach demokratycznych, jak również wzmocnienia struktur demokratycznych.

Dlatego bibliotekarze i inne osoby zatrudnione w sektorze informacyjnym odrzucają cenzurę wszelkiego rodzaju, dokładają sił, aby umożliwić użytkownikom bezpłatny dostęp do zbiorów i usług, pozyskują zbiory i usługi dla potencjalnych użytkowników, starają się, aby świadczone fizyczne i wirtualne usługi uczynić możliwie jak najbardziej dostępnymi.

2. Odpowiedzialność wobec jednostek i społeczeństwa

W celu integracji i likwidowania dyskryminacji bibliotekarze i inne osoby zatrudnione w sektorze informacyjnym opowiadają się za tym, żeby nie odmawiać prawa dostępu do informacji oraz, że identyczne usługi są dostępne dla każdego niezależnie od wieku, przynależności państwowej, przekonań politycznych, stanu fizycznego i intelektualnego, identyfikacji płciowej, przynależności kulturowej, wykształcenia, dochodów, statusu imigracyjnego lub statusu uchodźcy, położenia rodzinnego, religii i orientacji seksualnej.

W celu poprawy dostępu do informacji dla wszystkich bibliotekarze i inne osoby zatrudnione w sektorze informacyjnym wspierają ludzi w ich poszukiwaniach informacyjnych, wspierają ich przy dalszym rozwijaniu ich kompetencji czytelniczych i informacyjnych oraz wspierają etyczne korzystanie z tych informacji (ze szczególnym uwzględnieniem młodego pokolenia).

3. Ochrona danych. Dyskrecja i przejrzystość

Bibliotekarze i inne osoby zatrudnione w sektorze informacyjnym respektują sferę prywatną i ochronę danych osobowych, które w trakcie działalności są wymieniane automatycznie pomiędzy instytucjami, w których pracują a pojedynczymi osobami. Jednocześnie wspierają w możliwie największy sposób transparentność informacyjną w instytucjach prawa publicznego, przedsiębiorstwach prywatnych oraz w innych instytucjach, których działalność dotyczy życia jednostki i społeczeństwa jako całości.

4. Open Access i własność intelektualna

W interesie bibliotekarzy i innych osób zatrudnionych w sektorze informacyjnym leży oferowanie użytkownikom biblioteki możliwie najlepszego dostępu do informacji i idei, niezależnie od medium i jego rozmiaru. Jednocześnie opowiadają się za tym, aby być partnerem autorów, wydawców i innych twórców dzieł chronionych prawem autorskim.

Bibliotekarze i inne osoby zatrudnione w sektorze informacyjnym opowiadają się za tym, że zarówno prawa użytkownika jak i autora będą respektowane. Wspierają zasady open access, open source i open license. W odniesieniu do regulacji prawa autorskiego starają się o rozsądne i konieczne ograniczenia i wyjątki dla bibliotek oraz opowiadają się przeciw rozszerzaniu obowiązujących regulacji prawa autorskiego.

5. Neutralność, uczciwość (prawość personalna), kompetencje zawodowe

Bibliotekarze i inne osoby zatrudnione w sektorze informacyjnym są zobowiązani w odniesieniu do zbiorów, udostępniania i oferowanych usług, do zajmowania neutralnego i wolnego od uprzedzeń stanowiska. Dążą do tworzenia zrównoważonych zbiorów, rozwijają zrównoważone wytyczne dla świadczonych usług, odstawiają na bok swoje przekonania w stosunku do służbowych obowiązków, zwalczają korupcję i usiłują optymalizować swoje kompetencje zawodowe.

6. Stosunki z kolegami oraz stosunki pomiędzy przełożonymi i współpracownikami

Bibliotekarze i inne osoby zatrudnione w sektorze informacyjnym traktują się fair i z respektem. Dlatego odrzucają dyskryminację w miejscu pracy z powodu wieku, przynależności państwowej, przekonań politycznych, potencjału intelektualnego i fizycznego, płci, stanu rodzinnego, pochodzenia, przynależności etnicznej, religii i orientacji seksualnej. Występują za jednakowym wynagrodzeniem dla mężczyzn i kobiet za jednakową pracę oraz przekazują swoje doświadczenie zawodowe i aktywnie uczestniczą w pracy swoich organizacji zawodowych.

Oprac. przez Loida Garcia-Febo, Anne Hustad, Hermann Rösch, Paul Sturges und Amélie Vallotton (Grupa robocza FAIFE).

Uchwalone przez Zarząd IFLA, sierpień 2012

Z niemieckiego na polski przetłumaczył Zdzisław Gębołyś, październik 2013.